

Pisortaqarfinni aamma Pisortat suliffeqarfiutaanni tamani sulisussanik atorfinitsitsisarnermi oqaatsitsinnik, nunatsinni pissutsinik inooriaasitsinnillu ilisimasaqarnissap piumasaaqaatit inissisimalernissaannut periarfissat pillugit kingusinnerpaamik UPA2017-imi nassuiaammik saqqummiusseqqullugit Naalakkersuisut peqquneqarnissaannik Inatsisartut aalajangiiffigisassaattut siunnersuut. (Taamaaliornikkut oqaatsitta kulturittalu ataqqineqarnissaannik inuiaqatigiit kalaallit pissusissamisoortumik piumasaaqaataat atorfinitsitsinerni ataqqineqarluni atorneqalissammat).

(Inatsisartunut ilaasortaq Vivian Motzfeldt, Siumut)

Aallaqqaataaniilli oqaatigineqareerli, inuiaqatigiinni danskit kulturiannik sunnerneqarsimasumi inuunermi puullaqqissutigisaasa ilai paasilluarsinnaagakkit. Pisut siunnersuuteqartup oqaluttuarisai silaannarmiit tigusaanngillat. Taamaakkaluartorli ima inernilertariaqarpara, siunnersuuteqartup uangalu inuiaqatigiit assigiinngitsumik misigeriaaseqarfigigatsisit. Kamannera siunnersuuteqartup kamanneratut sakkortutigingilaq. Tamanna assigiinngitsunik peqqutissaqassaqqooqaaq. Uanga danskisut oqaaseqarneruvunga taamaattumillu ilinniartitaanerup tungaatigut pisortanillu naapitsinermi sorpassuit ajornannginnerusumik uannut apuuttarput. Ilinniarluarsimasuuvunga, aqqissuussaaneq ilisimavara aqqissuussaaneq piumasaaqateqarneq naatsorsuutigisaqarnerlu naammaginngisaqaraagama piumasaaqarfigissallugu sungiusimavara. Nunarsuarmi angalanikorujussuuvunga imminullu aalajangersimasumik immikkulluunniit inuiaassuseqarnera isiginiarnerunagu, imminut nunarsuarmi innuttaasutut isigivunga. Tuluttoorsinnaanera nunarsuarmilu oqaatsinik allanik ilisimasaqarnera pissutigalugit nunarpassuarniissinnaavunga. Kisianni nunaqqaterpassuatsinnut tunngatillugu piviusoq taamaanngilaq. Tamanna ilisimalluinnarpara. Arlalinnik oqaaseqartut ilinniarsimasullu immikkut ittumik periarfissaqarnerat ilisimavara. Taamaakkaluartuq inuiaqatigiit inissisimanerput pillugu siunnersuuteqartumit allamik isumaqarpunga.

Kalaallit oqaasiisa namminersortuni pisortanilu atorfinitsitsinernut atatillugu pingaartinneqarneq ajornerat isumaqatiginngilara. Paarlattuanik isumaqarpunga ilinniarluarsimasut marluinnik oqaasillit sulisoqarnermi piumaneqartorujussuusut. Paasinnittaasera naapertorlugu ajornartorsiut allamiissoraara. Immaqa pineqarnerusoq tassaavoq, nunap matuma innuttarpassuisa ilaat danskisoorsinnaannginnertik tuluttoorsinnaannginnertillu pissutigalugit atorfinnut akissarsiaqarluarfiusunut atorfinissinnaaneq ajorput. Taamatullu naligiinnginneq malunnartorujussuuvuq.

Ullumikkut danskisoorsinnaanngikkaanni tuluttoorsinnaanngikkaanniluunniit ilinniagaqartoqarsinnaanngingajappoq. Oqaatsillu taakkoqqissaat inuusuttuaqqat amerlavallaartut meeqqat atuarfianniit anigaangamik piginnaasaqarfigineq ajorpaat. Ilutigitillugulu politikikkut oqaatigikkajunneqartarpoq, kalaallisuinnaq oqaaseqarluni ilinniarnissaq periarfissaassasoq. Isumarpunga, tamanna ajornartorsiuterujussuusoq. Tuluttut oqalussinnaaguit USA-milu najugaqarlutit, nunarsuarmi sumiluunniit oqaatsit ilitsoqqussat kisiisa oqaaseralugit ilinniartoqarsinnaanngilaq. Qallunaat oqaasii taama sakkortutigisumik akerlineqarpata, taava immiiniinnartigit. Uagut aalajangiisussaavugut. Kingusinnerpaamik ukiut qulit qaangiuppata nunami maani oqaatsit atorneqartut tuluttuujunissaat aqagu aalajangiussinnaavarput. Tamannalu tunngavigalugu inuiaqatigiit allannortiternerat

**Naaja H. Nathanielsen
Attaviitsoq**

aallartissinnaavarput. Allanilli oqaaseqannginnissap naatsorsuutigineri isumaqarpunga piviusorsiuunngitsoq. Aalisakkanik avammut tunisassiorneq inuussutigiarput – kisianni tunisiffigisartakkagut kalaallisut oqalunneq ajorput. Aamma takornarissat aatsitassarsiornermilu aningaasaliisartut ikittuinnaat taamaapput. Nunarsuarmi nunarpassuit assigalugit allanik oqaaseqartariaqarpoq. Aamma nunani angisuuni USA-kkutut Canadakkutullu ittuni innuttaasorpasuit spaniamiusut fransisulluunniit oqaaseqarput.

Danskit naalagaaffia nunami maani suliassanik naammassinnittartillugu, suliat suliffeqarfinni taakkunanerpiaq danskisut ingerlanneqartarnissaat eqqarsaatigisariaqarparput. Soorunami tamakkununga tunngatillugu naatsorsuutigissavarput paasineqassasoq – ataqqineqarlunilu – suliassat Nunatsinni amerlanerit kalaallisut oqaaseqarfigisaanni naammassineqartussaammata. Kisianni suliffeqarfiit kalluarneqartut kalaallisuinnaq ingerlanneqarnissaat danskit naalagaaffiannut piumasarisinnaanngilarput. Suliassaqarfiillu Nunatsinnut nuukkaluarutsigit, naammattunik innuttaqanngilagut suliassanik taakkuninnga naammassinnissinnaasunik. Sulisunik avataaneersunik taakkunani suliassanik naammassinnittussanik pisariaqartitsissaagut. Tamanna akueriumanngikkutsigu, taava nunami matumani pisortat sullissinerannut naatsorsuutigut annikillisittariaqarpagut. Taamatut aamma uagut aalajangiisinnaavugut – tamatumani aamma uagut tamanna nammineerluta aalajangertussaavarput.

Isumaqarpunga nunami maani ajornartorsiutinik eqqartuitilluta immitsinnut oqartussaassuseqanngitsutut inissittutullusooq ittarnarput namminerlu ajornartorsiutinik pilersitsineq ajortutut inissittarnarput ulorianartoqartoq. Nunatsinni ineriartornermut isiginnaartuunngilagut nallinnartut. Assersuutigalugu inimi maani inuit 31-t nukittuut inuiaqatigiinnut sinniisaasut issiapput. Iluarinngisatta allanngornissaannut periarfissaqarpugut. Isumaqarpunga, Issittumi inuunerissaanermik ilinniartitaanermi aqqissuussaanagerup ineriartortinnerat, peqqinnissaqarfiup immikkut piginnaasallip ineriartortinnera, sakkutooqarnikkut illersuisoqalerneru, avatangiisinut manngarissumik upalungaarsimassuteqalerneru, nukittuumik nunallu tamalaat akornnganni atorsinnaasumik inussutissarsiortoqarneq isumaqarpunga ajornartoq – taavalu upperalugu, sulisunit 27.000-iniit ingerlanneqarsinnaasoq. Nunarsuup ilagaatigut.

Kalaallit oqaasii oqaatsinut allanu assersuukkaanni pitsaasumik inissisimapput. Kisianni tatisimaneqartuaannarput. Uanga isinni aqqiineq oqaatsinik allanik atuinissamiinnaanilu oqaatsinik allanik killilersuinermiinngilaq – kisiannili nunap oqaasiinik pingaernerik nukittorsaanermiippoq. Soorunami ilinniartitaanermi tamarmi suliffeqarfinnilu tamani tamanna pissaaq – tamanna naatsorsuutigisariaqarparput. Kisianni aamma nukittuumik kulturikkut inunneqarnermiissaaq. Taamaattumik kulturikkut inuunitta tunngaviata nukittorsanissaa pisariaqartinneqartuaannarpoq.

Siunnersuut itigartippara, naammassineqareersimasutut isigigakku. Kisianni siunnersuuteqartoq ullumikkut oqallinnermut qutsavigaara. Naak uagut innuttaasut qinigaat pissutsinik tunuliaqutaasunik isumaqatigiinngissuteqarsinnaagaluarluta isumaqarpunga, oqallinneq peqqinnarlunilu pisariaqartoq. Isumaqarpunga nunap matuma oqaasii tulliit suussanersut pillugit oqallinneq pisariaqartoq: danskisuujuussappat imaluunniit tuluttuujuussappat imaluunniit inuiaqatigiit kalaallisuinnaq oqaaseqartut pilersinniarsarissavagut. Oqallinneq taama ittoq oqallinnissaarsuusaaq pissanganartoq. Qujanaq.